

Presentació de la publicació *Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears 2021*

L'any 2021 l'economia balear ha crescut a un ritme molt intens (+10,4 % de PIB), molt per sobre que Espanya (+5,4 %) i la zona euro (5,1 %). No obstant això, si es comparen les dades amb les del 2019, l'any passat no es van arribar a recuperar les xifres d'abans de la pandèmia. Així, la taxa de variació del VAB entre el 2019 i el 2021 encara està en negatiu a totes les illes: -12,4 % en el conjunt de les Balears, -11,9 % a Mallorca, -11,1 % a Menorca i -16,6 % a les Pitiüses.

Per sectors de l'economia, el VAB ha augmentat de manera intensa l'any 2021. Ho ha fet en un 16 % l'energia i la indústria; un 11 % el sector dels serveis; un 13,7 % l'agricultura, i el menor creixement s'ha experimentat en la construcció, amb un 8,5 %. Tots els sectors estan per sota dels nivells del VAB del 2019, especialment el sector de serveis (-14 %), seguit de l'energia i la indústria (-5,4 %) i de la construcció, que només registra una caiguda del 2 %. En canvi, el sector primari ha augmentat el seu VAB en un 9,5 % des del 2019 fins al 2021.

A més a més, tot i que respecte de l'any anterior ha augmentat un 0,1 %, el sector de l'agricultura només representa el 0,5 % del VAB el 2021. I és que les Illes Balears presenten una forta terciarització de l'economia. Al capdavant de tot Espanya, se situen les Canàries, Madrid i les Balears, amb poques dècimes de diferència, tot i que en contribucions molt diferenciades sobre el total del VAB del sector de serveis a Espanya: 20 % Madrid, 4 % les Canàries i 2,7 % les Balears, que han baixat tres dècimes en comparació amb el 2021. Malgrat que les activitats que s'engloben en el sector de serveis són molt heterogènies, el predomini de les que estan relacionades amb el turisme és pràcticament absolut.

L'import de crèdit total a les Balears se situa en els 34.463 milions d'euros a finals de 2021, amb un creixement de l'1,8 % l'any 2021, en comparació amb el 13,5 % del 2020. Aquesta moderació en la taxa de creixement es deu al fet que el 2021 la reactivació econòmica permet disminuir la demanda de finançament per motiu de liquiditat.

L'evolució (en base 100 Espanya) de la renda real per càpita de les Balears respecte a la resta de comunitats autònomes en el període 2000-2020 ha estat la més regressiva entre les comunitats autònomes, ja que al llarg de la primera dècada del segle XXI ha passat de la segona posició relativa l'any 2000 a la setena posició l'any 2010, amb una pèrdua de 24,6 punts del nivell relatiu.

Pel que fa al medi ambient, guanya pes el consum d'energia renovable, que passa del 3,8 % el 2010 al 6 % el 2020. No obstant això, la major part de les energies renovables provenen dels residus.

L'any 2021 es va tancar amb 552.900 persones ocupades de mitjana, un 4,7 % més. Amb una taxa d'activitat del 53,9 %, se situa en la tercera millor posició. La contractació augmenta un 6 % en les dones i un 3,6 % en els homes, especialment en els menors de 25 anys (+12,3 %) i els majors de 55 anys (+11,6 %). La contractació de persones de nacionalitat estrangera creix per sobre de les de nacionalitat espanyola (+8 % i +3,5 %).

Per sectors, és en l'agrari en què es dona la pujada més important (+27 %), si bé només representa l'1,1 % de l'ocupació. El sector de serveis, amb un augment del 4,9 % de contractació, és el majoritari (81,7 % del total d'ocupació) i, de fet, un 93,2 % de les dones hi fan feina, per un 71,8 % dels homes.

L'estacionalitat és un fet indiscutible que forma part del model econòmic de les Balears i que es dona de manera més accentuada a les illes menors. Al juliol de 2021, a les Illes Balears hi ha un 26,1 % més de treballadores i treballadors d'alta a la Seguretat Social que al mes de desembre (0,7 % a Espanya).

Quant als impactes més immediats de la reforma laboral, a les Balears s'ha multiplicat per 5,5 la contractació indefinida.

L'any 2021 només quatre comunitats autònomes van guanyar població, entre les quals hi ha les Illes Balears, amb 1.465 persones més. Així mateix, es va tancar l'any amb un total d'1.173.008 residents. Un dels trets característics de la població de les Balears és el percentatge nascut fora de la comunitat autònoma, un 46 % (24,4 % de població estrangera, la taxa més alta d'Espanya, i un 21,6 % nascut en una altra comunitat autònoma).

D'altra banda, per primera vegada, els majors de 65 anys (16 %) superen els de menys de 16 anys (15,6 %), amb la qual cosa a la piràmide de població es posa en relleu l'envelliment de la població, amb els reptes que això comporta en temes de cures i de dependència.

La taxa de pobresa ha baixat del 20,7 % el 2020 al 17,5 % el 2021. La pobresa se centra en els més joves, ja que una de cada cinc persones de menys de 29 anys està en risc de pobresa. A més, un 31 % de les persones no tenen capacitat per pagar imprevistos, un 16 % tenen retards en el pagament de l'habitatge i un 14 % no es poden permetre mantenir l'habitatge a una temperatura adequada. Els resultats són millors que en el conjunt d'Espanya. Malgrat això, la renda per llar ha caigut dels 18.787 euros anuals el 2021 als 16.867 euros el 2020, fet que representa una caiguda del 10 %.

Les pensions a les Balears estan per sota de la mitjana espanyola, mentre que l'edat mitjana de jubilació és superior. La pensió mitjana va ser de 967,60 euros, un 6,9 % més baixa que la mitjana nacional.

El preu de l'habitatge i les transaccions immobiliàries assoleixen xifres de rècord i fan augmentar les dificultats per accedir a un habitatge. En vuit anys acumula un encariment del 53,7 %, mentre que a Espanya és del 37,0 %.